

آنتوان برمان

ترجمه و جزء کلمه
یا
بیتوته در دوردست

ترجمه دکتر فاطمه عشقی

سرشناسه: برمان، آنتوان - Antoine
عنوان و نام پدیدآور: ترجمه و جزء کلمه ایبیتوته در دردست / آنتوان برمان
ترجمه دکتر فاطمه عشقی
مشخصات نشر: تهران: ماهریس، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری: ۱۶۸ ص
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۲۹-۱۵-۳
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا
یادداشت: عنوان اصلی: La traduction et la lettre ou L'auberge du lointain. 1999
موضوع: ترجمه‌شناسی—فلسفه
translating and interpreting—Philosophy
شناسه افزوده: عشقی، فاطمه، ۱۳۲۶-، مترجم
رده‌بندی کنگره: ۴۱۳۹۷ ت ۴ ب ۳۰۶/۳
رده‌بندی دیوپی: ۴۱۸/۰۲
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۵۲۴۵۰۲۵

ناشرمهریس

ترجمه و تنظیم: آنتوان برمان

ناشر: انتشارات ماهریس

طراح جلد: محمدباقر جازد

مدیر تولید: فاطمه پرنزاد

چاپ متن و صحافی: سپیدار

چاپ اول: ۱۳۹۷ | شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

دفتر انتشارات

میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، تقاطع لبافی نژاد، پلاک ۲۶، واحد ۵

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۲۱۵۰

www.nashremahris.com

[@nashremahris](https://www.instagram.com/nashremahris)

[@ketabfarhang](https://www.instagram.com/ketabfarhang)

فهرست عناوین

۱۴	پیش‌گفتار مترجم
۱۳	یادداشت‌های ناشرین
۱۵	عمران
۱۹	پیش‌درآمد در مورد دست - مقدمه
۳۱	اطلاع‌رسانی
۳۴	ترجمه قلم‌مدار و ترجمه‌ی فرامتنی
۳۵	قوم‌ری فرامتنی
۳۷	رُم و ژرژ مقدس
۳۹	خبر خوش قابله ترجمه‌ی جهان‌شمول
۴۰	تصاحب معنی و قوم‌مداری
۴۰	دو اصل ترجمه‌ی قوم‌مدار
۴۱	ترجمه فرامتنی
۴۲	تقلید، اقتباس، گوناگونی
۴۶	ترجمه‌ی فرامتنی و قوم‌مداری مورد بحث
۴۸	ترجمه هم‌چون امری امکان‌ناپذیر و خیانت‌پذیر
۴۹	ترجمه‌ناپذیری به منزله‌ی ارزش
۵۰	ترجمه و استعارات آن
۵۳	ترجمه به منزله‌ی انتقال‌دهنده، خائن به معنی و فرامتنی ثانوی
۵۵	تحلیل ترجمه و نظام تغییر شکل
۵۹	گرایش‌های تغییر شکل‌دهنده
۶۰	خردپروری
۶۲	شفاف‌سازی

۶۳	اطناب (گسترش متنی)
۶۴	اصالت بخشی
۶۶	فقرزدگی کیفی
۶۷	فقرزدگی کمی
۶۸	همسان سازی
۶۹	تخریب ضرب آهنگ
۷۰	تخریب شبکه های معنادار (دال) زیر لفظ
۷۱	تخریب گرایش های نظام مند
۷۳	یرانی یا بدیع سازی شبکه های زبان های بومی
۷۴	تخریب موسیقی گفتاری
۷۶	پاک سازی از وابسته گی های زبانی
۷۹	تعهد اخلاقی ترجمه
۸۰	ترجمه و برقرار، ا، باط
۸۱	ارتباط ضد زایایی
۸۴	حد تعهد اخلاقی
۸۸	تعهد اخلاقی و جزء کلمه
۹۱	هولدرلن،
۹۱	یا ترجمه به منزله ی آشکار سازی
۹۳	سافو و لطافت
۹۹	هولدرلن: آنتیگون و شاه ادیب؛ اثر سوفوکل
۱۰۴	ترجمه تحت اللفظی، و اعمال علم مبادی کلمات
۱۰۷	شدت بخشی ها
۱۰۸	توسل به آلمانی قدیم و به سوآب
۱۱۰	تغییرات
۱۱۴	شاتوبریان، مترجم میلتن
۱۱۶	هدف گیری تحت اللفظی
۱۱۷	تحت اللفظی متن اصلی و لاتینی سازی

۱۲۰	افق مذهبی
۱۲۳	ترجمه مجدد
۱۲۵	کار- روی- جزء کلمه
۱۲۸	شناخت نواژه‌شناسی و ابعاد ترجمه تحت‌اللفظی
۱۳۳	یک انقلاب
۱۳۳	زبان سوم
۱۳۴	مالارمه و زبان نوین- ملکه
۱۳۵	ترجمه‌ی چند زبانه
۱۳۶	ترجمه‌ی کلوسوسکی از اینه‌نید
۱۳۶	مترجم
۱۳۷	چرا به‌نید؟
۱۴۰	تسلط علم و ازمایش [فقه‌اللغه]
۱۴۵	افق ترجمه مجدد
۱۴۶	کدام تحت‌اللفظی؟
۱۶۱	بازگشت به اصل
۱۶۴	زبان سوم (مجدد)
۱۶۶	خوانایی و افراط
۱۶۸	منطق ترجمه‌ی تحت‌اللفظی
۱۶۹	قلب مادری زبان

پیش گفتار مترجم

شکرگزارم سرانجام ترجمه این مجموعه از سمینارهای آنتوان برمان که پس از مرگش (۱۹۱۰) به همت همسر و همکارانش به صورت کتاب درآمده است و نخواستند که این کتاب در آن انجام دهند با این تفکر که مبادا با ویرایش، لطمه‌ای به هفت نویسنده وارد شود، را توانستم به اتمام برسانم. زیرا تاکنون کتاب مرجعی که بتوان به عاریت به آن مراجعه کرد، کمبودش احساس می‌شد، نقدی جهان‌پسند که درباره‌ی نقل در ترجمه و نقش دانش فلسفه‌ی عمیق فرهنگ زبان مادری برای تفاوت گذاردن میان دو فصل دو زمان، بحث کند. در واقع بررسی که می‌تواند به‌ویژه به دانش‌جویان رشته‌ی ترجمه بسیار بیاموزد.

مگر می‌توان متکفل انجام فعالیتی آموزشی بود اما منابع و تحولات مربوط به آن حوزه را فراهم نکرد. هیچ معنایی برای رکود در یک رشته‌ی آموزشی توان‌مندتر از قصور در تهیه‌ی منابع درسی و تعلل در همراهی با جریان علم نیست. بر هیچ صاحب‌نظری اهمیت ترجمه و وسعت دالالتی که این رشته‌ی مهم فرهنگ‌ساز بر دانش‌پژوهان می‌گشاید پوشیده نیست. آن به کارمینه‌های مطلوب آموزش این رشته را فراهم می‌کند به حکم مقدمه‌ی واجب و واجب‌الاجتناب و ضروری است.

کتاب برمان بر این باور است که دانش عمیق نهفته در فرهنگ زبان مادری باید دست‌مایه‌ی ترجمه‌ی متون متعلق به دیگر فرهنگ‌ها قرار گیرد و از تمامی قوای نهفته در آن برای ترجمه استفاده شود و در این میان تا جایی که ممکن است حق هیچ آوا و جزء کلمه‌ای ضایع نشود. تفاوت‌های موجود در مکان‌ها و زمان‌های فرهنگی جدی تلقی شود و هم‌ترازهای آن‌ها در هر دو فرهنگ جست‌وجو گردد. با این ملاحظات کتاب اساساً برای همه‌ی کسانی که در حوزه‌ی ترجمه فعال‌اند اهمیت دارد. کتاب در این موضوع منحصر به فرد است. بران روش‌های مختلف ترجمه را بازبینی می‌کند و می‌کوشد مجموعه‌ای از ایردهایی را که در برگردان زبان مبدأ به زبان مقصد به دلایل فرهنگی پیش می‌آید با ارایه‌ی مثال‌های متعدد تبیین کند. در این میان هم ترجمه‌ی انجیل و هم ترجمه‌ی شعر که بطور کلی از انگلیسی به فرانسه برگردان شده است را مدنظر قرار داده است.

نویسنده در هر مبحث توضیح می‌دهد که تکیه بر معیارهایی مانند مبانی فرهنگی زبان مقصد یا مطلق بودن مبانی اخلاقی آن و مواردی از این دست بدون پردازش و اهتمام به اجزای واژه‌ها در هر زبانی به نحو ظاهر و پنهان موجود است و باید آن‌ها را با مساعی بسیار از کار رآورد، انجام‌ناپذیر است. در حقیقت برمان مسیری انتقادی از انواع ترجمه‌ها را رد رد را با ارائه‌ی دلیل و برهان و با توسل به بیانی فلسفی می‌پیماید تا نشان دهد ترجمه‌ی محتویات زبان‌های خارجی را باید با در نظر گرفتن این که بیگانه است چنان آموخت که بتوان آن را در فضای زبان مادری خویش جای داد و چه بسا این مسیر حتی به گم‌شده‌های زبان مادری نیز برسیم. به همین دلیل است که دو عنوان «ترجمه و جزء کلمه یا بیتوته در دوردست» را در یک خط قرار می‌دهد.

(مترجم*)

* برونوئل، پیر و نویسمن، دنی، درآمدی بر ادبیات فرانسه در قرن ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰. مترجم:

دکتر فاطمه عشقی، تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۸۲.